

№ 151

Проект

Статут про Українське Козацьке Військо

I. Загальні установи

§ 1.

Українське козацьке військо служить належною підпорою України, пана Гетьмана і його Уряду.

§ 2.

Кожний козак дає обіцянку вірно служити Батьківщині і пану Гетьману, обороняти їх до останній капли крови, безперечно повинуватися призначеним паном Гетьманом начальникам і не приналежатися ні до яких політичних партій.

§ 3.

Українське козацьке військо складають як нащадки попередних козаків, так і ті із хліборобів з їх сім'ями і нащадками, котри прослужать 4 роки на службі в козацьких військах на вказаних нижче умовах.

§ 4.

Діти козака, прослужившого 4 роки в козацькій війсьці причислюються обов'язково в козацький стан; батька і брата козака можуть бути причислені в військовий стан, коли подадуть про се відповідне прохання, і в цім випадці їх нащадки становляться козаками.

§ 5.

Всі нащадки колишніх козаків /приналежачі тепер до козацького стану/, сім'ї котрих не дають на службу в українське козацьке військо ні одного свого члена, збавляються звання козака.

§ 6.

Вступати на службу в козацьке військо і причислитися до козацького стану мають право: а/ Старшинами: в перший склад уродженці України кадрові старшини, а із старшин військового часуобладаючі освітою не нижче осередньої. В будучим старшини будуть укомплектовуватися із кількості козаків, одержавши загальну і військову підготовку, установлену для старшин Армії, а із осіб не козацького стану лиш тімі, хто буде прийман затушкованою баллотировкою старшинами того повіту, де баллотирuemий бажає служити. б/ Врядови козаки набираються первопочатково із кількості бажуючих, принадлежачих головним показом до козацьких сімій, а також до сімій хліборобів; ті і другіобладаючі заможним достатком для служби на свій кошт; козак повинен бути грамотним, фізично і розумово гарно розвитим і не належачим ні до яких політичних партій.

Зріст* вступаючих на службу козаків визначається від 19 до 50 літ.
а потім відповідний відозвньому зрісту регулярної армії.

§ 7.

Всі козаки прослуживші 4 роки на дійсній службі перечислюються на 4 роки в сотні другої черзі, після на 4 роки в сотні третій черзі а після чого до 45 літ рахуються в запасі війська.

§ 8.

Всі козаки досягши 17–18 літ зачисляються на два рока в приготівительний розряд. Состоя в цім розряді вони повинни набути коня, обмундирування і снаряження, необхідних для вступу на службу. По скінченню польових робіт вони повинни збиратися на строки не більше 6-ти неділь в місцях по указу мійського військового начальства для первопочаткового навчання.

§ 9.

Козак виходить на службу на власнім коні, во власнім обмундируванні, з власнім снаряженням і шаблюцею. Рушниця, піка і патрони видаються від скарбу.

§ 10.

Виходя на службу козак повинен мати: коня з сідлом і вьюком,
обмундирування – 2 строка
чобіт – 2 пари
білизни – 4 зміни
шаблюку – 1
Пояс, портупею, підсумок і патронташ

---

* Мається на увазі вік.

§ 11.

Все вказане вище козаки повинні мати, будучи в сотнях другий черзі і все, окрім коня в сотнях третьої черзі і в запасі.

§ 12.

Всі особи задовольняючі умовам § 6, не досягши відозвнього зрісту з згодою їх батьків або опікунів можуть бути записани в козацький стан при умові по досяганні відозвнього зрісту відбути дійсну службу в козацькій війсьці. Батька і брата записаного на службу в козацьке військо цім самим, коли вони будуть бажати, вступають в козацький стан, приймаю на себе витекаючі звідсіля права і обов'язки.

§ 13.

За 4-х річну службу в війсьці козаки пользуються слідуючими привілеگیями:

1. Візвольняються від загальної військової повинности.
2. Несуть службу виключно на території свого повіту.
3. Приналежна казакам земля затверджується за ними в наслідне володарство. і кожному козаку дається право на здобуток по меншій мірі до 30 десятин землі.
4. Кожний козак має право мати при собі зброю.
5. За обов'язки земля козака продана не може бути ні в яким разі.
6. Земельний наділ на загальних основах козаки одержують в першу чергу.
7. Візвольняються від всяких державних грошових і натуральних повинностей і реквізіцій, а несуть такові лиш для покриття витрат на потреби війська.
8. Торгові і промислові підприємства козаків будуть візвольнені від державних оплатків, а будуть облагатися лиш в користь козацького війська.
9. Для дітей козаків будуть закладані середні і нижчі військові вчební заведення і введено загальне обов'язкове навчання, /підрібности навчання будуть розроблені додатково/.
10. Козаки, утерявші на службі трудоспібність, а також їх сім'і і сім'і вбитих козаків при виконанні службових обов'язків забезпечуються грошовою допомогою за круговою порукою всій козацькій громаді повіту; діти цих козаків виховуються на скарбовий кошт в середних учених заведеннях.
11. З цілю рівномірного розпріділення витрат по снаряженню вступаючих на службу козаків і для купування ім коня при війсьці утворюється військовий капитал, котрий образується від що-річних вносів в розмірі 3 карбованців з кожної десятини козацької землі, із опріділенного % зо всіх торгових і промислових козацьких підприємств, військового налога в розмірі 120 карб. що-річно з козаків не відбувших осібно дійсної служби в сотнях першої черзі; / ця оплата вноситься вказаними вище козаками з 20 до 32 літнього зрісту/, а також із вільних пожертвованій.
12. В випадці неможливості купити здатних до служби коній, такові можуть бути відпущені по скарбової розцінці із запасних кавалерійських полків або ремонтних комісій.

§ 14.

В час знаходження на дійсній службі всі види задоволення, окрім тих які козаки згідно цього положення повинні мати за свій кошт, відпускаються від скарбу на загальних основах.

1. Ремонтних грошей від скарбу на муштрових коней не відпускається но за вбитих коній, скалічених, поранених до непригодности і павших від ран і швидких порушень, в військовом і мирном часу при утисці хижих зграй грабітників, контрабандистів, і взагалі при виконанні томільних для коній доручень, видається нагорода від скарбу старшинам і козакам в тій суммі, котра визначена в оцінці при поступі старшин і козаків на службу чи призначається взамін і видається конь з ремонтних комісій Української Держави.

Примітка: О випадках убутка коній вказ. в п. 1. складається комісією акт.

2. Ремонтирования і поповнення випадкового убутку скарбових коній твориться на загальних основах.

3. Постачання сотен рушницями, револьверами, піками, кулеметами, ремонтом на них, огністрільними запасами і грішми на мишені і нагороди за стрілянину утворюється від Артилерійського відомства на рівних основах для кавалерійських частин.

4. Забезпечення сотен помешканнями утворюється на рівних основах муштрових кавалерійських частин Української Держави.

5. Управління сотнею і її господарством, отчетностью в задоволенні від скарбу ведеться згідно кн. XIX і XX С.В.П. 1869 р. з тіми відступами, котрі по розробленому Положенню, обумовлюються особливостями Штату, порядком комплектування, людьми, конями, кінської приналежностью, обмундируванням і білизною.

6. Муштрове навчання сотен твориться по уставам козацьких кінних частин. Заготування фуражу і задоволення ім всіх коній сотни утворюється командиром сотни і його помішником по господарської частини із старшин на загальній основі, з зачисленням остатків від заготування в економічний капитал.

7. В мирному часу дозволяється не поповнять убутоквих муштрових коній з тім, одначе, що-б некомплект їх против штату не був більш 4-х коній на сотню. Фуражне задоволення на таких коній продовжує відпускаться від скарбу з обращенням його вартісти в економічний капитал сотни, з тім, що-б із цьей сумми визначались би казакам ссуди і безповоротні підмоги на оновлення їх обмундирування, снаряження і заведення коній взамін павших і пришедших в негодність при умовах не підхожих до вказаних в пункті I-м.

§ 15.

Всі козаки состоящі на дійсній службі підсудні військовим судам на загальних основах.

§ 16.

Козаки пригитовительного розряду полків 2-ой і 3-й черзі і знаходящіся в запасі за військови проступки, а також за проступки зроблені при виконанні службових обов'язків підсудні військовим судам, а за проступки загального характеру і не при виконанні службових обов'язків підсудні цідильним судам.

II. Управління і формування українських козацьких військ

§ 17.

В голові Українського козацького війська стоить Отаман, призначений паном Гетьманом; Отаман користується правами по військовій частині командуючого військами округи /або командира корпусу/, по цивільній – військового губернатора.

§ 18.

Отаман Українського козацького війська керує військом при підмозі військового штабу, котрий має 2 відділа: I./ Муштровий і 2/ адміністративно-господарський.

§ 19.

В голові військового штабу стоить начальник його, старшина Генерального Штабу, зазначаємий військовим Отаманом і Затверджуемий паном Гетьманом. /В підмозу начальнику штабу може бути призначен помішник/.

§ 20.

Кожним із відділів штабу муштровим і адміністративно-господарським завідує голова.

§ 21.

Круг відомства військового штабу опріділяється прикладаючи до такого Кубанського Козацького Війська згідно кн. X Св. В.П. 1869 р. з тіми одмінами, котрі будуть признані бажаними в залежності від мійських умов.

§ 22.

В залежності від більшини українського козацького війська воно буде поділено на декільких кошей; в голові кожного коша стоить кошевий Отаман зо своїм штабом, область діяльності котрих вьясняється прикладаючи до такової Отаманів відділів Кубанського Козацького Війська, але з тій різницею, що кошовому Отаману підлягають на правах начальника дівізії муштрові козацькі частини, розположені в районі коша.

§ 23.

Кош розділяється по кількості повітів на курени; в голові куреня куренний Отаман / Полковник і його Управління/. Куренному Отаману на правах полкового командира підлягають козацькі сотни, розположені в повіті, він же являється начальником всього козацького населення в адміністративнім відношенні, на правах повітового старости.

§ 24.

Управління куренного Отамана розділяються на 2 відділа: I / Муштровий і 2 / адміністративно-господарський; кожним відділом завідує голова.

§ 25.

Штати військового і кошевого штабів, а також куренного управління, також круг діяльності всіх посадних осіб в окремом додаткі.

§ 26.

В підмогу куренному Отаману для командування 6-тю сотнями його куреня зазначаються 2 військових старшини, 1 значковий, 1 скарбник і 1 діловод. Особистий склад, грошове і всі друті види задоволення згідно додаваних штатів і табелей.

§ 27.

Первопочатково на місцях формуються військовий і кошевий штаби, курінне управління, і набираються кадри старшин українського козацького війська, до штабів сотен включно.

§ 28.

По зформуванню останних набираються підстаршини наїздники, мотоциклісти і всі посадні козаки положені по штату, а потім зазначені старшини відправляються по деревням, сілам і містечкам відповідного повіту, де сотни будуть нести службу, і вербують бажуючих козаків.

§ 29.

Бажаючі служити в козацькій армії приймаються за круговою порукою містечка, сіла або деревні і складається їх список.

§ 30.

По скінченню списку козаків складаються підрібні описи на приведених імі коній і принесену зброю, обмундировання і снаряження.

§ 31.

Всі списки і описи підписуються як старшинами так і представниками мійських влад і один примірник цих списків відсилається до Генеральної Козацької Ради, другий зостається в містечкі, сілі або деревні, а копії надсилаються до штабів війська, коша, управління куреня і сотню.

§ 32.

При вступі в сотню вимагається:

1. Мати документи посвідкуючі особу.

2. Дати підписку: а/ підлягати всім військовим законам / §§ 6, 10 і 19 статута Української Армії.
б/ о неналежності ні до яких політичних партій.

в/ про обов'язання прослужити в сотні 4 роки.

г/ про прийманні на себе всіх обов'язків зв'язаних при вступі в козацький стан.

3. Дати обіцянку на вірність Україні і пану Гетьману.

§ 33.

Позаяк козаки будуть визволені від усяких державних оплатків і повинностей, то відповідні податки як прями так косвені по зменшеному окладу повинні вноситися в військовий капітал на улучення життя і потріб війська. Позаяк військо буде состояти із заможних людей, то в найближчій час військовий капітал повинен забезпечити повністю утримування українського козацького війська.

Примірний рахунок утримування війська в додаткі.

Додаток: I. Штат коз. Кін. Сотни.

2. Табель платни і зброї коз. кін. сотни.
3. Рахунок пров. і прив. задовол. коз. кін. сотни.
4. Рахунок фуражного задов. на одну коз. кін. сотню.
5. Рахунок утримування Укр. коз. Війська

ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ

ВІЙСЬКОВИЙ СТАРШИНА /підпис/

19 Вересня 1918 року.
м. Київ.

ЦДАВО. – Ф. 3293. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 39–42. Оригінал.